■ محمد عباس / وزیر تعاون

دیدگاه‌ها و انتظارات برنامه‌ای از بخش تعاون

تعاون و توسعه

■ برنامه دائمی تعاون - ۱

بررسی دیدگاه‌ها و انتظارات بزرگان نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران در مقاطع زمانی گوناگون نشان‌دهنده اهمیت کارکردها و وظایف محوله به بخش تعاون با رویکردهای دوگانه متقاطی یا تداومی بوده و توسعه کمی ـ کیفی و ساختاری ـ کارکردی بخش تعاون از انتظارات آن بزرگواران است. از طرف دیگر، برای ارائه تصویری روشن از روند فعالیت وزارت تعاون، باید در گام نخست اقدام به تشریح منظومه‌ای و سلسله مراتبی، وظایف و مسئولیت‌های وزارت و بخش تعاون در قانون اساسی، چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴، راهبردهای کلان دولت نهم، برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور، سیاست‌های کلی برنامه چهارم توسعه و سیاست‌های اصل ۴۴ قانون (ابلاغی مقام معظم رهبری) شود.

تعاون در قانون اساسی

دو اصل از اصول قانون اساسی صراحتاً وظایف و مسئولیت‌هایی متوجه بخش تعاون کرده است. این دو اصل عبارتند از: اصل ۴۴ (تأمین شرایط و امکانات کار برای همه به منظور رسیدن به اشتغال کامل و قراردادن وسایل کار در اختیار کسانی که قادر به کارند ولی وسایل کار ندارند در شکل تعاونی، با رعایت اصل جلوگیری از تمرکز ثروت در دست افراد و گروه‌های خاص و اصل جلوگیری از کارفرمایی مطلق دولت) و اصل ۴۳ (ایفای نقش بخش تعاون به عنوان یکی از پایه‌های سه‌گانه نظام اقتصادی جمهوری اسلامی با رعایت قوانین اسلامی). همان‌گونه که ملاحظه می‌شود وظایفی شامل ایجاد اشتغال و مهیاسازی زمینه‌های شغلی جدید، کاهش عوارض فعالیت بخش خصوصی و دولتی و جبران خلأهای این دو بخش از این گونه‌اند.

تعاون در چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران (افق ۱۴۰۴)

براساس این سند، جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی کشوری توسعه‌یافته، دارای جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در منطقه و با هویت اسلامی و انقلابی و الهام‌بخش در جهان اسلام است. با تعامل سازنده و مؤثر در روابط بین‌الملل، جامعه ایرانی در این افق به گونه‌ای مشخص شده است که فعال، مسئولیت‌پذیر، دارای انضباط و روحیه تعاون باشد. علاوه بر این، حرکت در راه تحقق عدالت اجتماعی، فرصت‌های برابر، توزیع مناسب درآمد و ارتقای درآمد سرانه از دیگر وظایف مرتبط با بخش تعاون است که در سند چشم‌انداز مورد توجه قرار گرفته است.

تعاون در راهبردهای کلان دولت نهم

در راهبردهای دولت نهم نیز وظایف عدیده‌ای همانند متناسب‌سازی حجم فعالیت‌های دولتی و کاهش تصدی دولتی، توسعه متوازن مناطق با هدف تأمین عدالت از طریق توسعه شرکت‌های تعاونی و شرکت‌های سهامی عام فراگیر، تحول سیستم توزیع کالا و خدمات با استفاده از شیوه‌های جدید، توزیع عادلانه فرصت‌های شغلی و دسترسی برابر به عوامل تولید، مقابله با انحصارات و امتیازات ویژه، تقویت مبانی و اصول عدالت محوری در حوزه‌های اجتماعی از طریق دسترسی برابر به فرصت‌ها نظیر آموزش، کاریابی و دسترسی به عوامل تولید، تخصیص بخشی از سهام بنگاه‌های اقتصادی قابل واگذاری دولتی به مردم با اولویت اقشار محروم به منظور تحقق عدالت و محرومیت‌زدایی، حمایت از توسعه شرکت‌های تعاونی و شرکت سهامی‌عام فراگیر و توانمندسازی اقشار ضعیف درآمدی از طریق ایجاد مشاغل مناسب برای آنان و همانند آن به وزارت تعاون واگذار شده است.

وضعیت و اختیارات بخش تعاون در قانون برنامه چهارم توسعه کشور

در برنامه چهارم توسعه وظایف و اختیارات بخش تعاون در ماده ۱۰۲ مورد توجه قرار گرفته و برای تحقق‌پذیری آن پنج محور به شرح زیر تکلیف شده است:

ماده ۱۰۲- دولت موظف است برنامه توسعه بخش تعاونی را با رویکرد استفاده مؤثر از قابلیت‌های بخش تعاون در استقرار عدالت اجتماعی و توزیع عادلانه درآمدها، تأمین منابع لازم برای سرمایه‌گذاری‌ها از طریق تجمیع سرمایه‌های کوچک، اجرای بند ۲ اصل ۴۳ قانون اساسی، افزایش قدرت رقابت و توانمندسازی بنگاه‌های اقتصادی متوسط و کوچک، کاهش تصدی‌های دولتی، گسترش مالکیت و توسعه مشارکت عامه مردم در فعالیت‌های اقتصادی مشتمل بر محورهای زیر تهیه و تا پایان سال ۱۳۸۳ تقدیم مجلس شورای اسلامی کند:

■ توانمندسازی جوانان، زنان، فارغ‌التحصیلان و سایر افراد جویای کار برای برقراری تعاملات اجتماعی لازم و شکل‌گیری فعالیت واحدهای تعاونی؛

■ ارتقای بهره‌وری و توسعه و بهبود مدیریت تعاونی‌ها؛

■ ترویج فرهنگ تعاون و اصلاح محیط حقوقی توسط بخش و ارائه لوایح قانونی مورد نیاز؛

■ اولویت دادن به بخش تعاونی در قالب فعالیت‌ها و کاهش تصدی‌های بخش دولتی اقتصاد به بخش غیردولتی؛

■ توسعه حیطه فعالیت بخش تعاونی در چارچوب بند ۳۷ سیاست‌های کلی برنامه چهارم؛

■ تسهیل فرایند دستیابی تعاونی‌ها به منابع، امکانات، فناوری‌های جدید، بازارها و بهبود محیط کسب و کار؛

■ تسهیل ارتباطات و توسعه پیوندهای فنی، اقتصادی و مالی بین انواع تعاونی‌ها؛

همان‌گونه که ملاحظه می‌شود، اجرای وظایفی مانند اشتغال و توانمندسازی، ارتقای بهره‌وری، بهبود مدیریت، ترویج فرهنگ تعاون، اصلاح محیط حقوقی، کاهش تصدی‌های بخش دولتی، توسعه حیطه فعالیت بخش تعاونی، تسهیل فرایند دستیابی به منابع و امکانات و تسهیل ارتباطات و توسعه پیوندها از اهم وظایف در نظر گرفته است.

تعاون در سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی (ابلاغی مقام معظم رهبری)

در این دست از سیاست‌ها نگاهی دوگانه به بخش تعاون شامل شفاف‌سازی مسئولیت‌ها و ارائه تکالیف با محوریت افزایش سهم بخش‌های تعاونی در اقتصاد ملی و کاستن از بار مالی و مدیریت دولت در تصدی فعالیت‌ها در قالب چهار بند الف، به، ج و د وجود دارد.

■ بند الف: سیاست‌های اصل ۴۴

در این بند اجازه و تأکید بر سرمایه‌گذاری، مالکیت و مدیریت بخش تعاون در تمامی زمینه‌ها از عناوین مشمول صدر اصل ۴۴ (شامل صنایع مادر بزرگ، فعالیت‌های بازرگانی خارجی، بانکداری، بیمه، تأمین نیرو شامل تولید و واردات برق، کلیه امور پست و مخابرات مشمول واگذاری، راه و راه‌آهن، هواپیمایی و کشتیرانی و ...) با هدف توسعه بخش‌های غیردولتی و جلوگیری از بزرگ شدن بخش دولتی مدنظر قرار گرفته است.

■ بند به: سیاست‌های کلی بخش تعاونی

این بند به شکل تخصصی به سیاست‌های کلی بخش تعاون می‌پردازد و اهم موارد قابل ذکر نیز به شرح زیر است:

■ افزایش سهم بخش تعاونی در اقتصاد کشور به ۲۵ درصد تا آخر برنامه پنج ساله پنجم؛

ـ اقدام مؤثر دولت در ایجاد تعاونی‌ها برای بیکاران به منظور اشتغال مولد؛

■ حمایت دولت از تشکیل و توسعه تعاونی‌ها از طریق روش‌هایی از جمله تخفیف مالیاتی، ارائه تسهیلات اعتباری حمایتی به وسیله کلیه مؤسسات مالی کشور و پرهیز از هرگونه دریافت اضافی دولت از تعاونی‌ها نسبت به بخش خصوصی؛

■ تشکیل بانک توسعه تعاون با سرمایه دولت و با هدف ارتقای سهم بخش تعاونی در اقتصاد کشور؛

ـ حمایت دولت از دستیابی تعاونی‌ها به بازار نهایی و اطلاع‌رسانی جامع و عادلانه به این بخش؛

■ اعمال نقش حاکمیتی دولت در قالب امور سیاستگذاری و نظارت بر اجرای قوانین موضوعه و پرهیز از مداخله در امور اجرایی و مدیریتی تعاونی‌ها؛

■ توسعه آموزش‌های فنی ـ حرفه‌ای و سایر حمایت‌های لازم به منظور افزایش کارامدی و توانمندسازی تعاونی‌ها؛

■ انعطاف و تنوع در شیوه‌های افزایش سرمایه و توزیع سهام در بخش تعاونی و اتخاذ تدابیر لازم به نحوی که علاوه بر تعاونی‌های متعارف، امکان تأسیس تعاونی‌های جدید در قالب شرکت سهامی عام با محدودیت مالکیت هر یک از سهامداران به سقف معینی که حدود آن را قانون تعیین می‌کند فراهم شود؛

■ حمایت دولت از تعاونی‌ها متناسب با تعداد اعضا؛

■ تأسیس تعاونی‌های فراگیر ملی برای تحت پوشش قرار دادن سه دهک اول جامعه به منظور قفرزدایی

■ بند ج: سیاست‌های کلی توسعه بخش‌های غیر دولتی از طریق واگذاری فعالیت‌ها و بنگاه‌های دولتی

واگذاری درصدی از سهام بنگاه‌های مشمول واگذاری ذیل اصل ۴۴ به شرکت‌های تعاونی سهامی عام (مطابق تعمیمات واگذاری مقرر شده است ۲۵ درصد به بخش تعاون اختصاص یابد)

■ بند د: سیاست‌های کلی واگذاری

■ توانمندسازی بخش‌های تعاونی و خصوصی در ایفای فعالیت‌های گسترده و اداره بنگاه‌های اقتصادی بزرگ؛

■ تخصیص ۳۰ درصد از درآمدهای حاصل از واگذاری به تعاونی‌های فراگیر ملی به منظور قفرزدایی؛

■ اعطای تسهیلات (وجوه اداره شده) برای تقویت تعاونی‌ها و نوسازی و بهسازی بنگاه‌های اقتصادی غیردولتی با اولویت بنگاه‌های واگذار شده و نیز برای سرمایه‌گذاری بخش‌های غیردولتی در توسعه مناطق کمتر توسعه یافته.

تقسیم‌بندی‌ها و موارد ذکر شده در بندهای بالا، تبیین‌کننده سیر حرکت بخش تعاون در افق‌های حرکتی کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت و همچنین، چشم‌انداز فعالیت است. بر این اساس، در ادوام بحث، به برنامه‌های وزارت تعاون برای پوشش دادن به انتظارات فوق پرداخته می‌شود. ●

مطالعاتی درباره شرکت‌های تعاونی زنان در ایران

تعاونی‌های بانوان

■ دکتر حسینی‌نیا■

■ برنامه های تعاون – ۲

زنان نیمی از جمعیت فعال جامعه ما را تشکیل می‌دهند. به باور کارشناسان، زنان به لحاظ توانایی‌های خود می‌توانند در کندی و یا تسریع جریانات توسعه جوامع تعیین‌کننده باشند. امروزه میزان و نقش مشارکت‌های زنانه از نشانه‌های اصلی موفقیت یا عدم موفقیت سیاست‌های توسعه‌ای به شمار می‌رود. تحقیقات نشان می‌دهد که کمک به توسعه فعالیت‌های اجتماعی بانوان یک نوع سرمایه‌گذاری اقتصادی و دارای توجیه کافی است. زیرا بسیاری از تولیدات به دست توانای زنان صورت می‌گیرد و آنها سهم ارزنده‌ای در تولید ناخالص ملی دارا هستند. بی‌شک، دستیابی به سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی جز از طریق به‌کارگیری توان کل جمعیت فعال کشور ممکن نیست و این اهمیت به‌کارگیری توان جامعه زنان کشور را یادآور می‌شود.

شرکت‌های تعاونی زنان از جمله تشکل‌های مردمی هستند که امکان یکپارچه کردن منابع انسانی، تجمیع سرمایه‌های کوچک، ایجاد اشتغال با شرایط سهل و آسان و در نتیجه، بالا بردن توان اقتصادی زنان را فراهم می‌کنند. این تشکل‌ها با ایجاد الگوی همکاری موجبات خودیاری را برای زنان فراهم می‌آورند و برای تحقق عدالت اجتماعی عمل می‌کنند. زنان با حضور در تعاونی‌ها علاوه بر برخورداری از مزایای اقتصادی، فرصت کسب تجربه در زمینه رهبری، مدیریت و شکستن حصارهای جدایی آنان از نیمه دیگر جامعه را به دست می‌آورند. فعالیت در گروه‌های کاری زنان به آنها کمک می‌کند تا حس خودباوری را که پیش‌نیاز مشارکت است، به دست آورند. به علاوه، از آنجا که این افراد نیمی از جمعیت جامعه را تشکیل می‌دهند، بی‌تردید تعاونی‌های زنان بستر مناسبی است که به دور از تبعیض و با رعایت برابری اعضا و در پرتو فرهنگ مشارکت عمومی برای اشتغال شایسته زنان تشکیل و از طریق این تعاونی‌ها مشارکت فعال‌تر آنان در فعالیت‌های توسعه اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی فراهم می‌شود و تحقق عدالت اجتماعی سرعت می‌یابد.

تعاونی‌های زنان به تعاونی‌هایی اطلاق می‌شود که بیش از ۵۰درصد اعضای آنان را زنان تشکیل می‌دهند. این تعاونی‌ها از لحاظ موضوع فعالیت هیچ‌گونه تفاوتی با سایر تعاونی‌ها ندارند و فقط از نظر میزان عضویت و مشارکت زنان از تعاونی‌های دیگر متمایز می‌شوند. طبق آمار، تعداد تعاونی‌های زنان کل کشور ۲۲هزار و ۵۲۲واحد، کل اعضای تحت پوشش این تعاونی‌ها ۸۵۸هزارو ۳۳۸ نفر و اشتغالزایی آنها هم ۳۴۵هزار و ۷۳۲ نفر است. علاوه بر این، ۸۵۷۷ واحد شرکت تعاونی آموزشگاهی دخترانه با ۷۱۶ هزار و ۵۷۳ عضو در سراسر کشور وجود دارد.

براساس آمار، تعاونی‌های ثبت‌شده کل کشور، به تفکیک گرایش، به ترتیب، تعاونی‌های خدمات (۶۵۱۳ واحد تعاونی)، تعاونی‌های صنعتی (۶۴۰۳ واحد تعاونی) و تعاونی‌های کشاورزی (۵۶۲۷ واحد تعاونی) بالاترین تعداد تعاونی را در بین گرایش‌های مختلف در تعاونی‌های زنان به خود اختصاص داده‌اند.

تجربیات ملی و بین‌المللی نشان‌دهنده آن است که با شرکت زنان در تعاونی‌های زنان، بسیاری از مشکلات و موانع مشارکت آنها در روند توسعه برطرف خواهدشد و مزایا و فواید زیادی عاید زنان خواهدشد. از جمله می‌توان به ایجاد منبع کسب درآمد، افزایش ارزش افزوده محصولات تولید شده و در نتیجه، کاهش هزینه‌هایی از جمله خرید مواد اولیه، هزینه حمل و نقل مواد اولیه خریداری شده، افزایش سرمایه و رفع احتیاجات از طریق دریافت وام و اعتبارات، فراهم آمدن شرایط برای ارائه هر چه بیشتر نظرها و پیشنهادها، مشارکت بیشتر زنان در تصمیم‌گیری‌ها و افزایش تخصص و مهارت اشاره کرد. بر این اساس، شرکت‌های تعاونی به عنوان نیروی محرکه‌ای عمل خواهند کرد که مشارکت زنان را در روند توسعه افزایش می‌دهند.

تعاونی‌های زنان به مدد ساختار مردمی خود به زنان در مقام هیئت مدیره اعضا و شاغلان در تعاونی فرصت مشارکت و اثربخشی در فعالیت‌های اقتصادی را می‌دهند. با توجه به نقش اساسی و پراهمیت زنان در تولید و افزایش درآمد خانواده و آثار ارزشمند حضور فعال این قشر عظیم در عرصه‌های اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی بخش تعاون می‌تواند آنها را وارد صحنه اقتصادی ـ اجتماعی کند و راه را برای حضور فعال‌تر آنان در جامعه باز کند. وزارت تعاون نیز با استفاده از حاصل تجربیات تعاونی‌های زنان در جهان، توسعه این تعاونی‌ها را در برنامه کاری خود قرار داده است.

هدف از ایجاد شرکت‌های تعاونی بانوان که مدیریت آنها را نیز بانوان به عهده دارند، عبارتند از:

ـ به وجود آمدن زمینه‌های مناسب برای استفاده از برنامه‌های حمایتی و هدایتی دولت از طریق وزارت تعاون؛

ـ به فعل درآمدن استعدادهای بالقوه جامعه زنان در برنامه‌های سازندگی و توسعه کشور؛

ـ نمایانگر شدن توانمندی‌های مدیریتی، خلاقیتی و شخصیتی زنان؛

ـ بالا رفتن سطح آگاهی، دانش و مهارت زنان؛

ـ به وجود آمدن خودباوری در کارهای مولد؛

ـ استفاده مناسب از زمان و فرصت‌های تحت اختیار زنان و سوق دادن آن به سمت فعالیت‌های تولیدی.

فعالیت تعاونی زنان عموماً در بخش صنعت (فرش، صنایع دستی، غذایی، دارویی، الکترونیک، پوشاک، اسباب‌بازی و تلویزیونی)، بخش خدمات (مدارس، مراکز و آموزشگاه‌های غیرانتفاعی، خدماتی، بهداشتی و درمانی، مجتمع‌های فرهنگی و ورزشی، آموزشگاه‌ها، آسایشگاه‌ها، مهدکودک‌ها و خدمات فنی ـ مهندسی) و بخش کشاورزی (تولید فرآورده‌های لبنی، بسته‌بندی محصولات کشاورزی، پرورش گل و گیاه، گیاهان گلخانه‌ای، پرورش زنبور عسل، دامداری و شیلات) است.

فردای روشن از آن زنان و مردانی است که با ریسمان پرتو اندیشه‌های نو، همیاری، همدلی و با ایمان و باور به کار گروهی در ساختن ایرانی آباد و آزاد سهیم می‌شوند.

■معاون تحقیقات،
آموزش و ترویج وزارت تعاون

آیا تعاون، نهضت کارآفرینی اجتماعی است؟

■ موناقلج علیخانی

■ برنامه های تعاون – ۳

درباره به چالش کشیدن واژه کارآفرینی اجتماعی در شماره پیشین صحبت و بحث تحدید این واژه و کاربرد آن در حوزه محیط زیست مطرح شد. البته پیش‌تر درباره مفهوم کارآفرینی اجتماعی بارها بحث شده بود در این شماره می‌خواهیم بنا به پیشنهادها، بحث ارتباط موضوع تعاونی با کارآفرینی اجتماعی را مطرح کنیم و اینکه اصولاً آیا همکاری چند نفر با نیازهای مشترک و بر پایه ارزش‌های اجتماعی برای دستیابی به توسعه، رفاه اجتماعی و تعالی ارزش‌های اخلاقی، کارآفرینی اجتماعی است یا خیر.

اگر نگاهی تاریخی به پیدایش تعاونی‌ها به شکل گسترده بیندازیم، به این مطلب می‌رسیم که اساساً نهضت تعاون به موازات رشد انقلاب صنعتی پدید آمد و در واقع، واکنشی بود به عوارض منفی سرمایه‌داری صنعتی. ثروت جامعه عملاً در دست قشر خاصی قرار گرفت و موجب شکل‌گیری طبقات اجتماعی بر مبنای ثروت و درآمد شد. بعدها نگاه تنگ‌نظرانه سوسیالیستی تلقی شد و به عنوان روش متوازن مورد توجه قرار گرفت.

با عنایت به این موضوع، تعاونی به عنوان سازمانی اقتصادی ـ اجتماعی سلسله مراتبی برخوردار از شبکه‌های عمودی و افقی فعالیتی (اتحادیه‌ها و اتاق تعاون) تبدیل شد که گذشته از برآوردن نیازهای چند جانبه فردی و گروهی اعضا، به شکل کاملاً هدفمندی، حساس و پاسخگوی مسائل اجتماعی و محیط فعالیتی خود در سطوح محلی، ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی نیز هست. براین اساس، نهضت شکل پذیرفته تعاون و فعالیت تعاونی‌ها در قالب الگوهای چند هدفی، سطح‌مدار و سلسله مراتبی چند کارکردی (با تأکید بر ابعاد اقتصادی و اجتماعی)، میان رشته‌ای و فرابخشی قابل تشریح است. چون علت وجودی تعاونی‌ها راه‌اندازی کسب و کار و به نوعی کارآفرینی از بعد اقتصادی است، به نظر می‌رسد کارآفرینی اجتماعی می‌تواند تعریف نزدیکی به بحث تعاون و تعاونگری باشد. به عبارتی، چون کارآفرینی با اهداف و ارزش‌های والای اخلاقی و اجتماعی پیوند دارد، می‌توان گفت کارآفرینی اجتماعی نیز متولد شده است. ■

نگاهی به اهداف هفته تعاون در کشور

تعاون، نوآوری و شکوفایی

■ برنامه های تعاون – ۲

با عنایت به ابلاغ سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی و ذیل آن توسط مقام معظم رهبری، ضرورت توجه بیش از پیش به توسعه و گسترش بخش تعاون به عنوان یک رویکرد اساسی در عدالت اجتماعی و کاهش فقر مورد تأکید قرار گرفته و از این منظر ۹ تا ۱۵ شهریورماه ۱۳۸۷ هفته تعاون نامیده شده است.

حوزه معاونت تحقیقات، آموزش و ترویج با همکاری ادارات کل تعاون استان‌ها و نمادی از دفاتر ستادی برای گرامیداشت این هفته برنامه‌ها و فعالیت‌هایی تدارک دیده‌اند.

از مهم‌ترین اهداف پاسداشت هفته تعاون که با شعار کلی «تعاون، نوآوری و شکوفایی» در سراسر کشور برگزار می‌شود، می‌توان ترویج و اشاعه فرهنگ تعاون، تتبع و تجلیل از تعاونی‌های نمونه برای الگوسازی مناسب در توسعه کمی و کیفی تعاونی‌ها، بیان قابلیت‌ها و ظرفیت‌های بخش تعاون برای پاسخگویی به خواسته‌ها و نیازهای جامعه و تبیین توانمندی‌های بخش تعاون از طریق رسانه‌های جمعی را نام برد.

نقش تعاون از لحاظ اقتصادی، اجتماعی و سیاسی در پیشبرد اهداف نظام جمهوری اسلامی بر کسی پوشیده نیست و با عنایت به تأکیدات مقام معظم رهبری و اهمیت توسعه و ترویج فرهنگ تعاون در بین مردم و مسئولان، می‌توان با تلاش و حضور کلیه اقشار جامعه اعم از تعاونگران، اساتید، مسئولان و دانشجویان به برنامه‌ریزی و مشارکت منسجم دست یافت تا از این منظر شاهد رشد و شکوفایی بیش از پیش بخش تعاون در کشور باشیم.

برنامه‌های متنوعی با توجه به روزشمار هفته در سال جاری در سطح ملی و استانی مورد توجه قرار گرفته است که با اجرای آن گامی مؤثر در راه توسعه فرهنگ تعاون در کشور برداشته خواهدشد.

برخی از برنامه‌ها و سیاست‌های اجرایی هفته تعاون در استان‌ها نیز به شرح زیر است:

۱ـ برگزاری مراسمی با حضور استاندار، نمایندگان ولی‌فقیه، نمایندگان مجلس و سایر مسئولان در ایام هفته در خصوص تبیین اهمیت تعاون و تقدیر از تعاونی‌های نمونه؛

۲ـ هماهنگی با کلیه ادارات ذی‌ربط استان برای برگزاری هرچه باشکوه‌تر هفته تعاون؛

۳ـ تبلیغات محیطی مناسب اعم از تعب بیلبورد، بنر و پارچه نوشته به منظور آشنایی عموم با تعاون؛

۴ـ حضور جدی و پررنگ در رسانه‌های استانی و محلی اعم از مطبوعات و صدا و سیما در قالب مصاحبه‌های تلویزیونی، رادیویی، مطبوعاتی، میزگردهای تخصصی، پخش سرود تعاون از سیما و زیرنویس‌های تلویزیونی به منظور ارائه عملکرد بخش تعاون؛

۵ـ استفاده مؤثر از تریبون‌های نماز جمعه در خصوص تبیین اهمیت تعاون در اقتصاد کشور و تحقق عدالت اجتماعی؛

۶ـ استفاده از ظرفیت‌های اتحادیه‌ها و تعاونی‌های موفق در برگزاری مراسم هفته تعاون (اتاق تعاون)؛

۷ـ افتتاح همزمان پروژه‌های بخش تعاون؛

۸ـ برگزاری نمایشگاه توانمندی‌های تعاون و عرضه مستقیم کالا توسط تعاونی‌ها و اتحادیه‌ها؛

۹ـ هماهنگی با شوراهای شهر در خصوص نامگذاری خیابان یا میدانی تحت عنوان تعاون (در استان‌هایی که این نامگذاری صورت نگرفته است)؛

۱۰ـ برگزاری نشست مشترک با شوراهای اسلامی شهر و روستا در خصوص تعامل تعاون و شورا؛

۱۱ـ برگزاری مسابقات متنوع فرهنگی و ورزشی با موضوع تعاون برای اقشار مختلف جامعه؛

۱۲ـ هماهنگی با ادارات استان و شهرستان در خصوص درج شعار هفته تعاون در سربرگ نامه‌های اداری؛

۱۴ـ هماهنگی با اتحادیه تعاونی‌های خدماتی در خصوص ارائه خدمات رایگان به مردم در روز تعاون، در حد مقدورات. ■

روزشمار هفته تعاون

تاریخ	روز	نام
۸۷/۰۶/۰۹	شنبه	تعاون، الگوسازی و تقدیر از نمونه‌ها
۸۷/۰۶/۱۰	یکشنبه	تعاون، رسانه و فرهنگ‌سازی
۸۷/۰۶/۱۱	دوشنبه	تعاون، توانمندسازی و رونق‌دادن
۸۷/۰۶/۱۲	سه‌شنبه	تعاون، حاکمیت و اصل ۴۴ قانون اساسی
۸۷/۰۶/۱۳	چهارشنبه	تعاون، اشتغال و عدالت اجتماعی
۸۷/۰۶/۱۴	پنجشنبه	تعاون، شورا و توسعه مشارکت‌های مردمی
۸۷/۰۶/۱۵	جمعه	تعاون، برنیکی‌ها

امکانات مخابراتی برای کسب و کار

کسب و کار مبتنی بر شبکه هوشمند

■ هومن اهرامی
■ کارآفرینی خانگی – ۵

برای برقراری ارتباط در کسب و کار خانگی حتماً نیاز به استفاده از تلفن وجود دارد، اما وقتی بحث دریافت هزینه از مخاطب آن‌طرف خط مطرح باشد، تلفن معمولی پاسخگو نیست و ما ملزم به بهره‌گیری از تلفن شبکه هوشمند هستیم. شبکه هوشمند (Intelligent Network) از لحاظ ساختار به گونه‌ای است که در لایه‌ای بالاتر از شبکه‌های معمول مخابرات (شبکه تلفنی، همراه و دیتا) قرار می‌گیرد و مشترکان می‌توانند از خدمات آن به آسانی و با سرعت استفاده کنند. این شبکه از گره‌های سخت‌افزاری و نرم‌افزاری تشکیل شده است تا با استفاده از پروتکل‌های خاص، امکان ارائه سرویس‌های ویژه برای مشترکان تلفن ثابت و همراه فراهم شود. اگر بخواهیم دقیق‌تر بگوییم، شبکه هوشمند از یک سیستم یکپارچه برای ارائه سرویس‌های مخابراتی تشکیل شده و قادر است انواع مختلفی از سرویس‌های جدید را در حداقل زمان به مشترکان ارائه کند. انواع سرویس شبکه هوشمند در زیر آمده است: □

شماره اختصاصی (Personal Number Service)

دارنده این سرویس می‌تواند از خدمات مختلف مخابراتی با یک شماره (از نوع شماره‌های IN) در هر نقطه از شبکه استفاده کند. با این سرویس هدایت شماره به مکان‌های مورد نظر مشترک (محل کار، منزل و...) امکان‌پذیر است.

■ **سرویس نظرسنجی (Tele Voting یا VOT)**

این سرویس برای رأی‌گیری و مسابقات تلفنی استفاده می‌شود. در این سرویس، استفاده‌کننده با یک شماره خاص تماس می‌گیرد و انتخابش را از طریق صفحه‌کلید یا صدا اعلام می‌کند. برای نظرسنجی نیز می‌توان از آن استفاده کرد. از پیام گویا هم می‌توان در این سرویس استفاده کرد و مشترک سرویس می‌تواند با یک دستگاه تلفن، در هر لحظه، از نتیجه رأی‌گیری آگاه شود.

■ **سرویس کارت اعتباری (Service Prepaid Card)**

با این سرویس می‌توانید از هر تلفن بدون استفاده از سکه یا حتی تجهیزات کارت‌خوان خاص، ارتباط تلفنی خود را ـ اعم از شهری، بین شهری و بین‌المللی ـ برقرار کنید. مشترک این سرویس دارای شماره کارت منحصر به فرد است و هنگام مکالمه باید کد دسترسی، شماره کارت و رمز عبور خود را وارد کند. زمانی که سیستم صحت شماره‌ها را تأیید کرد، پیامی برای مشترک ارسال و درخواست شماره‌گیری اعلام می‌شود.

■ **سرویس شبکه خصوصی مجازی (Virtual Private Network)**

مشترکان شبکه مخابراتی با بهره‌مندی از سرویس VPN و استفاده از تلفن ثابت می‌توانند شبکه مجازی خصوصی تشکیل دهند. دریافت هزینه از مشترکان این سرویس بسیار متنوع است. برای مثال، هزینه مکالمه را می‌توان از خود مشترک VPN و یا از حساب خاصی کسر کرد. مشترکان VPN دارای شماره داخلی خاص خود هستند. در مورد مکالمات خارج از VPN مشترک باید شماره شناسایی و رمز عبور را وارد کند.

■ **شماره فراگیر (Universal Access Number)**

این سرویس برای شرکت‌ها، سازمان‌ها و حتی کسب و کار خدماتی (مانند آتش‌نشانی و اورژانس) جالب و قابل استفاده است. در این مورد مشترک سرویس تنها یک شماره تلفن را در آگهی‌های تبلیغاتی خود به اطلاع مشتریان می‌رساند ولی شبکه IN به محض درخواست ارتباط از سوی کاربران، با شبکه‌ای از شرکت که در نزدیکی محل تلفن‌کننده قرار دارد ارتباط برقرار می‌کند.

■ **مشاوره تلفنی (Premium Rate)**

یکی از موارد بارز استفاده از توانمندی‌های IN خدمات اطلاع‌رسانی و مشاوره به عموم مردم است. آخرین اخبار و اطلاعات مربوط به سازمان‌هایی نظیر هواشناسی، هواپیمایی، ورزشی و نیز مراکز مشاوره از طریق IN قابل دسترسی خواهد بود.

■ **انتقال شماره (Number Portability)**

بسیاری از شرکت‌ها یا سازمان‌ها، بسته به شرایط یا اهدافی که دارند، لازم می‌دانند محل جغرافیایی خود را تغییر دهند. این تغییر محل موجب تغییر شماره تلفن آنها خواهدشد. از طرفی شرکت یا سازمان فوق نمی‌خواهد مشتریان خود را از دست بدهد. در این حالت، سرویس فوق تمامی ارتباط‌های ورودی به شماره‌های قبلی را به سمت شماره تلفن جدید هدایت خواهدکرد. در نتیجه، با این سرویس می‌توان به صورت نرم‌افزاری خط مشترک را بدون تغییر شماره مشترک به مکان‌های دیگر انتقال داد. IN می‌تواند انواع تغییر شماره را به صورتی که گفته شد برای مشترک خود پشتیبانی کند. تغییر شماره ممکن است در سطح کشور از ایرانوری به ایرانور دیگر و یا حتی در نوع ارتباط با سرویس انجام گیرد.

برخی از کسب‌وکارهایی که می‌توان با شبکه هوشمند راه‌اندازی کرد عبارتند از: انواع مشاوره‌ها (پزشکی، دندانپزشکی، روان‌شناسی، ICT، درسی، اطلاع‌رسانی و دولت الکترونیک) و اتحاد راهبردی شرکت‌های توزیع، امداد و مطالعات بازار. ■

تالار فکر

ضرورت ایجاد ساختار تخصصی در وزارت تعاون

■ دکتر علیقلی حیدری
■ تعاون و کارآفرینی - ۶

در دنیـای جدیـد خـردورزی کاربردی یا بهره‌گیری از توان فکری در حل مسائل بشر الگویی فراگیر در جامعه و دیگر سطوح شده است و جایگاه ویژه‌ای دارد؛ به گونه‌ای که در شرایط کنونی، میزان موفقیت و توان رقابتی جوامع در فضـای محلی، ملی و بین‌المللی تابع میزان و سهم تفکر، نوآوری و خلاقیت در دستاوردها و محصولات است و خروجی و تولیدی که سهم فکر، اندیشه و دانایی در آن بیشتر باشد از ارزش افزوده بالاتری برخوردار خواهـد بود. لذا به هر میـزان که جوامع در کسـب ایده‌ها، نظرها و دانش اعضای خود و دیگران توانایی کمتری داشـته باشند در فرایند نوسـعه از سایر سـازمان‌ها و جوامع عقبـتر خواهند ماند. تولید فکـر زمانی از قدرت و قابلیت بیشتری برخوردار خواهد بود که در قالب خرد جمعی و تفکر گروهی نمود یابد. بسترسازی برای اجرای چنین پدیده‌ای می‌تواند در قالب ساختارهای گوناگون همانند هسته مشاوران، اتاق عملیات، اتاق فکر، تالار فکر و غیره نمود یابد. ولی در این بین، اتاق فکر به عنوان اصطلاحی تخصصی از مابقی اصطلاحات رواج بیشـتری یافته است. در فرایند پیاده‌سازی و اجرایی کردن اتاق‌های فکر، متأسـفانه گاهی ملاحظه می‌شود که اتاق‌ها به اشتباه اتاق بحران، اتاق مشاوران، اتاق رسـانه و اتاق بازنویسان و همانند آن نامیده شـده‌اند. در حالی که مفهوم و وظیفه اتاق فکر ساخت و نظارت بر روند پیاده‌سازی افکار است و سایر اتاق‌ها وظیفه تأیید افکار، مدیریت بر موقعیت‌ها و نظایر آن را برعهده دارند. در نوشتار حاضر، ابتدا از بعد نظری به موضوع اتاق و تالار فکر پرداخته و سپس از بعد ساختاری و اجرایی به تالار فکر وزارت تعاون اشاره می‌شود.

ضرورت وجود اتاق فکر

مدیران و سیاستگذاران عمدتاً با گستردگی، تنوع و تخصصی شـدن اطلاعات و کمبود وقت بـرای گسـترش آنهـا و کاربردی و متناسـب کردن آنها روبه‌رو هستند. بر این اساس، کانون‌های تفکر مشکل سیستم‌های مدیریتی و سیاستگذاری را برطرف می‌کنند و در ضمـن از طریق خلـق ایده‌های نو و پرورش، آماده‌سازی و ارائه آنها به دولتمردان این گـروه را در بهره‌برداری از فرصت‌های جدید و ایجاد منافع بیشتر برای جامعه یاری می‌دهنـد. همان‌گونه که ذکر شـد، امروزه کانون‌های تفکر تنها پاسـخگوی مسـائل مدیران دولتی نیستند، بلکه به طیف وسیعی از مسائل اجتماعی و تخصصی می‌پردازند. از طرف دیگر، در آسیب‌شناسی توسعه پایدار، بیش از هر چیز نیاز به برنامه‌ریزی راهبردی و مدیریت استراتژیک ضروری می‌نماید. بر این اساس، آینده‌اندیشی و نگرش راهبردی در پی‌ریزی و اجرای نظام توسعه و دستیابی به فناوری‌های جدید می‌تواند شناخت درون سازمانی را برای بهره‌گیری از ابزارهای جدید فراهم بیاورد و از رهگذر روابط و تعامل بین این دو، سهمی از توسعه پایدار را به سازمان اختصاص دهد. مدیران، در گذشـته، صرفاً بـا تکیه بـر دانش خـود و حلقـه محدود مشـاوران بـه اداره امور عمومی سـازمان همت می‌گماردند و حال، بـا بهره‌گیری از چنین سازه‌ای می‌توانند با بهره‌گیری از تفکر جمعی ضمن شناسایی فرصت‌ها، تهدیدها و نقاط قوت و ضعف، خطاپذیری عملکرد خود را به حداقل کاهش دهند.

براسـاس توضیحات ارائه شـده ضرورت اتاق فکر در سه محور «پایگاه فکرسازی»، «بازسـازی و اصلاح افـکار تخصصـی» و «بانک اطلاعـات و دریافت افکار کاربردی ـ تخصصی» قابل بحث و بررسـی اسـت. دو مـورد پایگاه فکرسـازی و بازسـازی و اصلاح افـکار، فعالیت‌های فرایندی اتاق فکر را تشکیل می‌دهد و بانک اطلاعات و دریافت افکار نیز خروجی قابل استفاده اتاق فکر است. هر چه از سمت نقش پایگاهی و بازسازی و اصلاح افکار به سمت نقش‌های مرتبـط با بانک اطلاعـات و دریافت افکار پیـش برویم بر اهمیت و ضرورت اتاق فکر افزوده می‌شود.

در حوزه وزارت تعاون نیز ضرورت دارد تا با توجه به نیازمندی‌های مطرح برای اصلاح و تغییر چارچوب‌های ذهنی از پیش ساخته و اتخاذ روش‌هایی که با شرایط کشور و بخش تعاون سـازگار باشـد به یافتن راهکارهای عملی و برطرف کردن چالش‌های پیش رو پرداخته شـود و تحقق چنین امری نیازمند سـازوکارهای مناسـب بهره‌گیرنده از عقل و خـرد جمعی، کار گروهـی و اقدام مؤثر و مستمر است.

اهم وظایف اتاق‌های فکر

از مهم‌تریـن وظایف اتاق‌های فکر با تأکید بر روندهای اجرایی و سازوکارهای فعالیتی می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

۱ـ شناسـایی، توصیف و صورت‌بندی دقیق مسـائل مورد نظر، ارزیابی مسائل جاری و مسائل در شـرف ظهور و ارائه دیدگاه‌های تحلیل‌گرایانـه در خصـوص آن دسـته از سیاست‌هایی که سیاسـتگذاران به آن نیاز فوری دارند؛

۲ـ تبدیل ایده‌های کلی و شـکل‌نگرفته و پیشنهادهای خام به سیاست‌ها و برنامه‌های دقیق و قابل اجرا در عمل؛

۳ـ ایفای نقش مرجعی مستقل در بحث‌های مربـوط به سیاسـتگذاری و ارزیابی نقادانه سیاسـت‌ها و برنامه‌های دولت یا مؤسسـه سیاستگذار؛

۴ـ فراهم آوردن زمینه برای مبادله سـازنده اطلاعات و نظرها میـان چهره‌های اصلی مشـارکت‌کننده و در سـورت امکان ایجاد اجماع بین آنان و همچنین فعالیت در مقام تسـهیل‌کننده مبادله اطلاعـات و آرا میان صاحب‌نظران؛

۵ـ شناسایی و تربیت نیروهای صاحب‌نظر در قلمرو تحقیقات مربوط به سیاستگذاری؛

۶ـ معرفـی و عرضـه نیـروی کار ماهر به دولتمردان و سیاستگذاران؛

۷ـ توضیح و تفسیر سیاست‌ها برای رسانه‌ها و افکار عمومی؛

۸ـ ارزیابی تطبیقی و مرور تجربه کشورهای توسـعه‌یافته و یافتن نقاط قـوت و ضعف سیاست‌های آنها برای بهره‌گیری از تجارب موفق.

ساختار فعالیتی تالار فکر

هیئت امنای اتاق فکر شـبکه گسـترده‌ای از مدیران، سیاسـتگذاران، صاحب‌نظران و کارشناسـان حوزه‌های گوناگون اسـت که در عمـل، علاوه بر جهت‌دهی کلی به روند فعالیتی اتاق فکر، به عنـوان یکی از منابع اطلاعاتی بدنه فکـری عمل می‌کنند. این عده تولیـت تالار فکر را بر عهـده دارند و عمدتاً جزو گروه مؤسـس تالارهای فکری محسوب می‌شوند.

سـاختار تالار فکر وزارت تعاون در مرکز

برای اسـتفاده بیشتر از ظرفیت‌های موجود و پاسـخگویی همـه جانبه بـه چالش‌ها و مشـکلات، با توجه بـه هم‌اندیشـی‌های مدیران و کارشناسان خبره درون‌سازمانی و برون‌سازمانی، شش اتاق فکر تخصصـی به شـرح زیر در زیر مجموعه تالار فکر برای فعالیت در بخش تعاون طراحی شده است:

ـ اقتصاد و مدیریت تعاون
ـ جامعه‌شناسی تعاون
ـ اشتغال و کارآفرینی در تعاون
ـ حقوق تعاون
ـ فرهنگ تعاون
ـ الگوهـا و روش‌ها (فناوری‌های جدید) در بخش تعاون

هـر اتاق دارای یک مدیـر، یک دبیر، یک منشی و حداقل پنج عضو است. اتاق‌ها زیر نظر شورای راهبردی قرار می‌گیرند و فعالیت می‌کنند. اعضای شـورای راهبردی شامل معاونت تحقیقات، آموزش و ترویج (ریاست شورا)، مدیرکل دفتر تحقیقات (دبیر تالار) و مدیران اتاق‌های فکر شش‌گانه، سه عضو با انتخاب ریاست شورا و یک منشی است.

دو بخـش دبیرخانـه و گروه پشـتیبانی با لجسـتیک (مالـی، تدارکاتـی، اداری و...) زیرمجموعه شـورای راهبردی قـرار دارند. شورای راهبردی زیرمجموعه هیئت امنای تالار فکر قرار می‌گیرد و اعضا شامل وزیر، معاون تحقیقـات، آمـوزش و ترویج، یک معـاون دیگر وزارتخانه با انتخاب وزیر و دو صاحب‌نظر بیرونی خواهد بود.

اتاق فکر تعاون استان‌ها

در استان‌ها فقط یک اتاق تشکیل می‌شود که از طریق دبیرخانه با شـورای راهبردی مرکـز ارتبـاط خواهد داشـت. موضوعات گوناگون در صورت نیاز ابتدا در کارگروه‌های زیر نظر اتاق بررسـی می‌شوند و سپس در دستور جلسه قرار می‌گیرند. مدیر کل تعاون اسـتان از بین اعضای کـروه (با هماهنگی دبیر شـورای راهبری) یک نفر را به عنوان دبیر گروه فکر استانی تعیین می‌کند. تعداد اعضای گروه فکر اعضای اسـتانی، حداقل پنج نفر و حداکثر ۹ نفر (اعداد فرد) مشتمل بر افراد زیر است:

مدیـرکل اسـتان(مدیرگروه)، یـک نفر از معاونان، کارشناس تحقیقات استان، یکی از اعضای شورای تحقیقات استان و یک تا پنج صاحب‌نظر (مدرسان دانشگاه، برنامه‌ریزان استانی، مدیران تعاونی‌ها و اتحادیه‌ها و...). علاوه بر افراد مورد اشاره، گروه یک منشی نیز دارد ■

■ مدیر کل دفتر تحقیقات و آموزش

ساختار فعالیتی تالار فکر و شیوه استقرار در سازمان‌ها یا هر ساختار تخصصی دیگر

کلینیک کارآفرینی

پرسش‌های شما درباره کسب و کار

■ **پرسش: به عنوان یک دانشجو برای ورود به دنیای بازار کار چه اقداماتی باید قبل از فارغ‌التحصیلی انجام دهیم؟ (نسرین ـ ز)**

پاسخ: توصیه ما به شـما این اسـت که جداً درس بخوانید و به درس دید کاربردی داشـته باشـید. یعنی ببینید کـدام یک از مباحـث درس‌ها برایتان سودمندتر و کاربردی‌تر اسـت. نکته بعدی تقویت مهارت‌های عمومی از قبیل کامپیوتر و زبان خارجی اسـت که هر قدر روی آنها سرمایه‌گذاری کنید به نفع ما باز هم کم اسـت. دوره‌های کارورزی و کارآموزی را جدی بگیرید و سعی کنید برای درس‌هایی که مهم به نظر می‌رسـند خودتان یک دوره کارآموزی را طی کنید. آموزش‌های ضمن کار به شما کمک می‌کند تجربه‌اندوزی کنید. آخرین نکته که مهم به نظر می‌رسـد، شرکت در دوره‌های آموزش مکمل و فوق‌برنامه اسـت که می‌تواند توانایی و قابلیت‌های شـما را ارتقا دهد. برای آگاهی بیشـتر در این زمینه، به مقاله «خود اشـتغالی» در «سـپیده دانایی» مراجعه کنید.

■ **پرسش: برخی از شرکت‌ها به عنوان مشاور با اخذ وام فارغ‌التحصیلی از مراجعان مبلغی به عنوان حق‌الزحمه که مبلغ نسبتاً بالایی نیز هست، دریافت می‌کنند. آیا این وام‌ها که شـرایط بسـیار مطلوبی هـم دارد (وام‌های بیست میلیون تومانی، با اقساط ۱۰ ساله و یک سال تنفس)، صحت دارد و قانونی اسـت؟ (هومن ـ الف)**

پاسخ: طبق آخرین اسـتعلام از مراجع ذی‌صلاح وزارت کار و امور اجتماعی و بانک مرکزی، این اقدام کاملاً غیرقانونی است و پرونده برخی کلاهبرداری‌ها در ایـن زمینـه مفتوح و در جریان اسـت. در مورد این موضوع هشـدار داده می‌شـود که حتماً از طریق مراجع ذی‌صلاح اقدام شـود. با توجه به رویکرد جدید بانک‌ها در ارائه تسـهیلات، حتماً با بانک عامل تعامل و مذاکره برقرار کنید و تمامی جوانب حقوقی و قانونی کار را بسنجید. به صورت رسمی چنین وام‌هایی تعریف نشده است و باید مراقب بسیاری از سوءاستفاده‌ها بود.

■ **پرسش: آیا مؤسسات غیرانتفاعی از پرداخت مالیات معاف هستند؟ (صفری)**

پاسـخ: تنها سـازمان‌های غیردولتی (مردم‌نهاد) و مؤسسـات دارای مجوز از وزارت فرهنگ و ارشـاد اسـلامی از پرداخت مالیات معافند. برای آشنایی با مسائل مالیاتی، حتماً قانون مالیات‌های مستقیم سال جاری را مطالعه کنید تا در جریان آخرین قوانین و مقررات تصویب شده قرار بگیرید. ■